

цитованому тексті А.А. Піонтовського, не належить до об'єкта, а належить до об'єктивної сторони складу злочину. Так, об'єктом матеріального сприяння створенню або діяльності терористичної групи чи терористичної організації є громадська безпека, а предметом – певні матеріальні цінності.

Коли мова йде про тотожність об'єкта і предмета злочину, не слід в той же час їх ототожнювати з об'єктом (предметом) злочинного впливу при вчиненні конкретного злочину. Стосовно створення терористичних груп чи терористичних організацій об'єктом (предметом) злочинного впливу можуть бути регіон їх дії, конкретні організації, підприємства, органи влади або місцевого самоврядування, комп'ютерні мережі конкретного відомства, конкретні технологічні процеси тощо.

Список літератури: 1. Смелянов В.В. Злочини терористичної спрямованості. Х., 1997. 2. Антипенко В.Ф. Тероризм: кримінологічна та кримінально-правова характеристика. К., 1999. 3. Ліпкан В.А., Никифорчук Д.Й., Руденко М.М. Боротьба з тероризмом. К., 2002. 4. Емельянов В. П. Уголовная ответственность за терроризм и преступления с признаками терроризирования: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Моск. гос. ун-т. М., 2001. 5. Панов Н.И. Способ совершения преступления и уголовная ответственность. Х., 1982. 6. Петрищев В.Е. Правовые и социально-политические проблемы борьбы с терроризмом // Государство и право. 1998. № 3. 7. Антипенко В.Ф. Поняття тероризму (кримінально-правове визначення) // Право України. 1999. № 2. 8. Злобин Г.А., Никифоров Б.С. Умысел и его формы. М., 1972. 9. Емельянов В. П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. СПб., 2002. 10. Дурманов Н.Д. Понятие преступления. М.-Л., 1948. 11. Тихий В. П. Проблемы уголовно-правовой охраны общественной безопасности (понятие и система преступлений, совершенствование законодательства): Дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08 / Харьк. юрид. ин-т. Х., 1987. 12. Тихий В.П. Злочини проти суспільної (загальної) безпеки: Конспект лекцій. Х., 1996. 13. Кримінальне право України. Особлива частина: Підручник / М.І. Бажанов, В.Я. Тацій, В. В. Сташис, І.О. Зінченко та ін.; За ред. проф. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. К.–Х., 2001. 14. Тихий В. П. Уголовно-правовая охрана общественной безопасности. Х., 1981. 15. Никифоров Б.С. Объект преступления по советскому уголовному праву. 16. Курс советского уголовного права. В 6 т. / Ред. кол. А.А. Пионтовский и др. М., 1970. Часть Общая. Т. 2.

Надійшла до редколегії 02.09.05

В.М. Бабакін

ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСПОРТНОЇ МІЛІЦІЇ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

В умовах перехідного періоду Україна зробила впевнені кроки на шляху системного оновлення всіх сфер суспільного життя, його демократизації, сучасного цивілізованого розвитку. Одним з основних і першочергових завдань цього процесу є послідовне утвердження демократичних засад суспільства, прав та свобод людини в усіх її проявах, а також здійснення радикальних заходів щодо зменшення кількості правопорушень шляхом широкого запровадження профілактичної діяльності. Саме профілактична діяльність є потужним процесом, у якому набуває свого змісту не лише об'єкт

профілактики – тобто те, на що вона спрямована, в нашому випадку – адміністративні правопорушення в сфері вантажних перевезень; але й суб'єкт профілактики – тобто той учасник цих відносин, який призначений здійснювати профілактику. Слід зазначити, що основним учасником, який призначений за самою своєю сутністю здійснювати профілактику – є держава, яка в цій діяльності представлена відповідними органами чи особами.

Успішність вирішення завдань, пов'язаних із профілактикою адміністративних правопорушень у сфері вантажних перевезень, значною мірою залежить від ефективності організації роботи органів внутрішніх справ, а саме транспортної міліції у даному напрямі. Як свідчать статистичні дані, втрати від правопорушень в сфері вантажних перевезень за 2004 рік становлять понад 200 тисяч гривень, тому актуальність теми не викликає сумнівів.

Безумовно, в період існування незалежної держави вченими-юристами були зроблені спроби щодо вивчення вищезазначеного як в науці адміністративного та кримінального права, так і в інших галузях права.

Звернення до профілактики можна знайти в дослідженнях багатьох авторів, зокрема, в роботах: Якушіна В.А., Керімова Д.А., Жалінського А.Е., Костицького М.В., Альохіна О.П., Додіна Є.В., Пилипчика А.М., Гіжевського В.К., Мілашевича А.В., Лопатіної Н.Ф., Лук'янова В.В., Развадовського В.Й., Ходунова М.С.

Перш ніж розглядати діяльність транспортної міліції щодо профілактики адміністративних правопорушень, дамо визначення поняттю «профілактика», що походить від грецького *prophylaktikos* – запобіжний і передбачає сукупність заходів попередження певних фактів [1]. Прикро, що у юридичних енциклопедіях та словниках тлумачення цього поняття не дається, адже термін «профілактика» вживається у багатьох працях вчених-кримінологів, адміністративістів, фахівців у галузі цивільного права тощо.

На думку Додіна Є.В., до поняття профілактики слід підійти з боку визначення її предмета, відповідно до якого профілактика здійснюється, – це діяльність, спрямована на усунення причин та умов протиправних діянь [2, с. 71].

Проаналізувавши значну кількість наукових праць, ми вважаємо доцільним у підході до профілактики адміністративних правопорушень у сфері вантажних перевезень взяти на озброєння таку основну її рису, як *запобіжність*. Це означає, що головним моментом в підборі заходів впливу на попередження адміністративних правопорушень є саме той, який спрямований на те, щоб адміністративне правопорушення не настало.

Цікава позиція Альохіна О.П. щодо диференціації адміністративних правопорушення у сфері транспорту на певні групи. До першої з них він відносить ті, які завдають матеріальної шкоди державі [3, с.8]. Другу групу складають такі, які реально загрожують вказаним інтересам і можуть призвести до таких наслідків [3, с.8]. І до третьої групи він відносить ті, яким притаманні властивості першої і другої груп [3, с.9]. На наш погляд, своєю роботою Альохін О.П. заклав основи підходу до адміністративних правопорушень і здійснив позитивний крок до їх класифікації.

Враховуючи практичне спрямування будь-якого наукового дослідження, нами було обрано конкретну сферу суспільних відносин –вантажні пе-

ревеження, які здійснюються за допомогою залізничного транспорту. Виходячи зі специфічності об'єкта профілактики (залізничний транспорт) слід зазначити особливості, серед яких можна виділити: цілодобове функціонування; здійснення перевезень великої кількості вантажів (матеріальних цінностей) на значні відстані за невеликий проміжок часу; підвищена небезпека; наявність значних технологічних потужностей різнопланового характеру; прямування крізь велику кількість територіально-адміністративних одиниць; розташування в межах всієї держави і інтернаціональний характер; особливості прояву відносин власності – все це ускладнює здійснення профілактичної діяльності.

Якщо уявити, що профілактика – це комплекс заходів, спрямованих на запобігання причин і умов, які сприяють скоєнню адміністративного правопорушення, то можна визначити два основні рівні профілактики адміністративних правопорушень, які повинні здійснюватися транспортною міліцією – це загальносоціальний та спеціальний рівень.

Так, А.Е. Жалінський і М.В. Костицький на рівні розгляду соціальних регулюючих систем також вказують як на загальну профілактику, [4, с.20] так і на спеціальну профілактику [4, с.22]. На думку В.М. Кудрявцева, заходи профілактики є загальними та спеціальними [5, с.274]. Усі вони розподіляються по трьох рівнях, нижчим, або третім з яких є індивідуальна профілактика [5, с.277].

Все це, на нашу думку, дає змогу не зупинятися ще раз на тлумаченні вказаних вище аспектів профілактики адміністративних правопорушень, а зосередити свою увагу на характерних моментах, які простежуються в конкретних профілактичних заходах.

Так, треба зазначити перш за все, що в профілактиці адміністративних правопорушень у сфері вантажних перевезень, яка повинна здійснюватися транспортною міліцією, можна досягти успіху лише тоді, коли будуть органічно поєднуватися і синтезуватися в єдине ціле два такі напрямки, як профілактика з боку суспільства в усіх її проявах та формах (включаючи профілактику з боку держави шляхом забезпечення наявності дієвої нормативно-правової бази), так і профілактика з боку транспортної міліції. Тобто, на нашу думку, головним є правильне розставлення акцентів в профілактичній діяльності. Так, якщо загальновизначним моментом в профілактичній діяльності є визначення певних її кількісних показників (наприклад, задіяння широкого кола економічних, політичних, ідеологічних, культурних, побутових і інших соціальних заходів [2, с.73] та спрямування їх у певному напрямку, зокрема щодо впливу на особистість правопорушника [5, с.277]), – то нами вважається за необхідне зробити акценти на якісних показниках, а саме на визначенні «зрілості» суспільства у провадженні профілактики, встановленні можливості більш повного зовнішнього відображення внутрішньосуспільних процесів щодо цієї сфери, визначенні «людського» фактора – тобто здатності особи здійснювати самопрофілактику (наприклад, вміння самостійно нейтралізувати бажання до скоєння правопорушення, власним розсудом припинити «свій» замах на скоєння правопорушення тощо).

Таке співвідношення ракурсів у профілактиці адміністративних правопорушень потребує наявності відповідного механізму даної діяльності та вимагає його класифікації за групами напрямків, які дають змогу безпосередньо підійти до самого змісту профілактики. Подібне бачення проблеми можна знайти в роботах українських вчених – юристів, зокрема, у Є.В. Додіна, який в системі профілактичних заходів на перший план висуває організаційні та технічні заходи [6, с.32]. Але погоджуючись з тим, що профілактика адміністративних правопорушень включає зазначені Є.В. Додінім заходи, ми вважаємо, що вона не обмежується організаційними та технічними її складовими. Тому пропонуємо підійти до профілактики за такими основними аспектами: морально-психологічний, культурно-ідеологічний, педагогічно-пропагандистський, організаційно-правовий, організаційно-технічний.

Ці напрямки профілактики, на нашу думку, найбільш актуальні, охоплюють досить широке коло питань, які вимагають негайного вирішення.

Організаційно-правовий напрямок профілактики адміністративних правопорушень у сфері вантажних перевезень нами вважається цікавим саме тому, що надає змогу розглядати цю діяльність як в широкому, так і в вузькому значенні слова.

Список літератури: 1. Большая советская энциклопедия. М., 1975. 2. Додин Е.В. Административная деликтология: Учебное пособие. Одесса: АО Бахва, 1997. 3. АLEXIN A.П. Административная ответственность за правонарушения на транспорте. М., 1967. 4. Жалинский А.Э., Костицкий М.В. Эффективность профилактики преступлений и криминологическая информация. Львов, 1980. 5. Кудрявцев В.Н. Причины правонарушений: Монография. М., 1976. 6. Додін Є. Організація профілактики адміністративних проступків // Право України. 1992. № 9.

Надійшла до редколегії 28.09.05

В.Г. Волошанюк

НОВІТНІ ЕЛЕКТРОННІ ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Сучасний етап розвитку світового суспільства характеризується підвищенням значення інформаційної сфери¹, яка набуває ролі системоутворюючого чинника життя людства, впливаючи як на соціальну, так і політичну складові суспільства. У ході технічного прогресу цей вплив неухильно зростає і відіграє визначальну роль у становленні інформаційного суспільства, стійкість якого базується на стимулюючих розвиток людини демократичних цінностях, зокрема таких, як вільний обмін інформацією і знаннями. Відправною точкою у побудові інформаційного суспільства є демократія, що стає найбільш поширеною формою урядування в усьому світі. У зв'язку з цим світової актуальності набуває проблема забезпечення основних між-

¹ Сфера суспільного життя, складовими якої є: суб'єкти інформаційної взаємодії; власне інформація; інформаційна інфраструктура і суспільні відносини, що виникають у зв'язку з формуванням, передачею, розповсюдженням, зберіганням інформації та її обміном.